

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ของกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ เพื่อกำหนดกรอบการวิจัยและจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. องค์ประกอบของหลักสูตร
3. การพัฒนาหลักสูตร
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
5. การประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองชิป (CIPP Model)
6. หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ของกระทรวงสาธารณสุข
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า "หลักสูตร" ไว้แตกต่างกัน ดังนี้¹⁾

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1973) ให้ความหมายของหลักสูตรเป็น 3 นัย ดังนี้

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชา หรือสาขาวิชาใดสาขาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย เป็นต้น หลักสูตรตามความหมายนี้ หมายถึง เนื้อหาของรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง
2. หลักสูตร คือ โปรแกรมศึกษาที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน เพื่อรับประกาศนียบัตรต่าง ๆ หลักสูตรตามความหมายนี้ หมายถึง โปรแกรมการศึกษาที่กำหนดเค้าโครงการเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ
3. หลักสูตร คือ กลุ่มของวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน ตามความหมายนี้ หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วยเค้าโครงของเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และการจัดประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

ภิญโญ สาธร (2526) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียน เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษา หรือโครงการการศึกษาที่โรงเรียนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล ทางการศึกษาตามแผนการศึกษา

ธำรง บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึง จุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้ เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

สมิทร คุณานุกร (2523) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรในระดับชาติ หมายถึง โครงการให้การศึกษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับ ความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายใน นอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากคำนิยามดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการหรือโปรแกรมการศึกษา ที่กำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และมวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba, 1962) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (Objective)
2. เนื้อหาวิชา (Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)
4. การประเมินผลการสอนตามหลักสูตร (Evaluation)

ธำรง บัวศรี (2532) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร 6 ประการ คือ

1. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิด แก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้

3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experience) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์และจุดหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุและสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials)

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและการประเมินผล การเรียนการสอน

สมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาหลักสูตรในรูปขององค์ประกอบแล้วจะมี 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

สังัด อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร 3 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
3. การประเมินผล

จากความเห็นของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร คือ

1. จุดหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตร

ราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler, 1950) กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรควรตอบคำถาม 4 ข้อ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น
3. โรงเรียนจะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. เราจะพิจารณาได้อย่างไรว่า สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว

ลูมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า ขบวนการของการพัฒนาหลักสูตรมีลักษณะเป็นวัฏจักร เริ่มต้นด้วยการกำหนดความมุ่งหมาย เลือกและจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้ ประเมินผลหาข้อบกพร่องของขบวนการนี้ และนำเอาผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรจึงเริ่มต้นด้วยขบวนการและขั้นตอนเดิมอีก คือ ปรับปรุงความมุ่งหมาย เมื่อความมุ่งหมายซึ่งเป็นแม่บทเปลี่ยนไป ขบวนการที่เหลือก็ต้องถูกเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องรับกันจนถึงการประเมินผลหลักสูตร และนำเอาข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปปรับปรุงหลักสูตรอีก เป็นวัฏจักรวนเวียนต่อเนื่องกัน

สัจด อุทรานนท์ (2528) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรในความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอีกความหมายหนึ่ง เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย โดยทั่วไปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจะหมายถึง กระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และปรับปรุงหลักสูตร ตามระบบการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การร่างหลักสูตร การใช้หลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

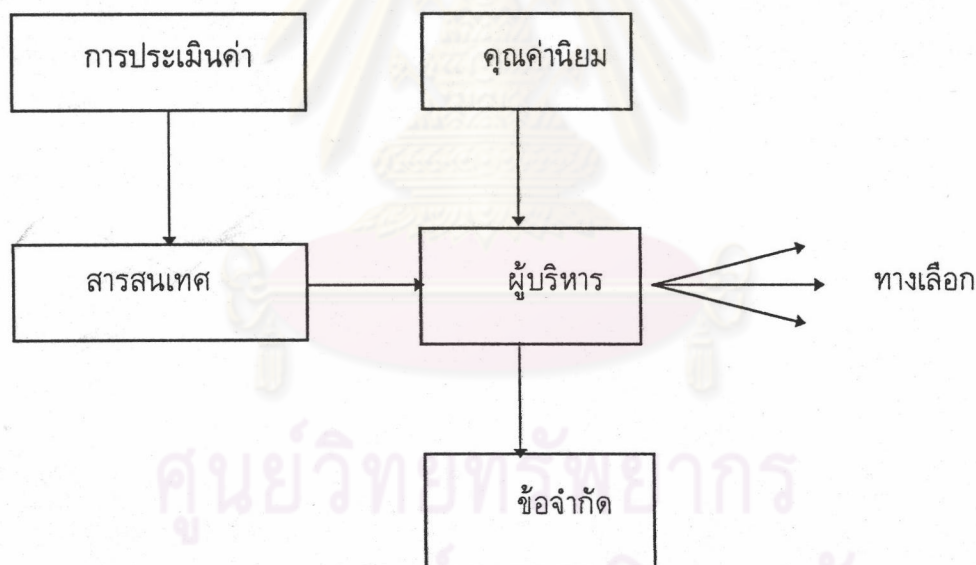
ความหมายของการประเมิน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2537) กล่าวว่า การประเมินผล (Evaluation) นั้นทางการศึกษาให้ความหมายว่าเป็นขบวนการตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินคุณค่า (Value Judgment) จากสิ่งที่ได้จากการวัดผล การประเมินผลต้องอาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผน ในการรวบรวม

ข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่า กิจกรรมการศึกษานั้น ดีหรือเลวอย่างไร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด สำหรับความหมายของคำว่า “ประเมินผล” ตามที่ Phi Delta Kappa National Study Committee ได้กล่าวไว้ว่า Evaluation คือ “The Process of delineating, obtaining, and providing useful information for judging alternative” จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นว่า การประเมินผลนั้นเป็นกระบวนการจำกัดข้อมูลที่ต้องการ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกต่างๆ ที่ให้ผลดีสำหรับการตัดสินใจ (Decision Making)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537) กล่าวว่า การประเมินค่าเป็นกระบวนการที่มุ่งตอบคำถาม How Good ? การประเมินค่ามีความหมาย 2 ประการ คือ

1. การประเมินค่า หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. การประเมินค่า หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (information) เพื่อช่วยในการตัดสินใจ แสดงดังนี้

ในการประเมินค่าสิ่งใดก็ตาม จะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบการ (performance) ที่ได้จากการวัดกับการตัดสินใจคุณค่าของส่วนประกอบการนั้น โดยการเปรียบเทียบส่วนประกอบการที่ได้จากการวัดกับเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบของการประเมินค่า เขียนแสดงในรูปสมการได้ดังนี้

$$\begin{array}{ccccc} \text{การประเมินค่า} & = & \text{การวัด} & + & \text{การตัดสินใจ} \\ \text{(E)} & & \text{(M)} & & \text{(J)} \end{array}$$

การประเมินค่าแบ่งได้หลายประเภท ตามแต่ว่าจะใช้เกณฑ์ใดเป็นหลักในการแบ่ง

1. แบ่งตามหลักยึดในการประเมินค่า แบ่งเป็น

1.1 การประเมินค่าตามอุดมการณ์ของโครงการ (Goal-Based Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้ว่า บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ โดยทราบก่อนการประเมินว่าโครงการนี้มีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

1.2 การประเมินค่าซึ่งอิสระจากอุดมการณ์ของโครงการ (Goal-free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยไม่ทราบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีอะไรบ้าง

2. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน

2.1 การประเมินก่อนการนำโครงการไปปฏิบัติ

2.2 การประเมินขณะโครงการดำเนินอยู่

2.3 การประเมินหลังจากกิจกรรมหรือโครงการสิ้นสุดลงแล้ว

3. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

3.1 การประเมินเพื่อปรับปรุงเรียกว่า การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

3.2 การประเมินเพื่อสรุปผล เรียกว่า การประเมินรวมสรุป (Summative Evaluation)

4. แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน

4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท (Context Evaluation)

4.2 การประเมินปัจจัยหรือตัวป้อน (Input Evaluation)

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

5. แบ่งตามโมเดลการประเมินเป็นหลัก

5.1 การประเมินที่มุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2 การประเมินที่มุ่งเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

5.3 การประเมินที่มุ่งนำไปช่วยตัดสินใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินเป็นการหาข้อมูลหรือสารสนเทศเพื่อตัดสินคุณค่าหรือแสดงถึงคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยวิธีการที่เป็นระบบมีหลักการแน่นอน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน

การประเมินหลักสูตร

ทิตนา แชมมณี (2537) กล่าวถึงความเป็นมาและแนวคิดเรื่องการประเมินผลหลักสูตรไว้ว่า เรื่องของการประเมินผลหลักสูตร เริ่มได้รับความสนใจในวงการศึกษาดังแต่ปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา แต่ ราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ก็นับว่าเป็นผู้วางรากฐานมาให้นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 ไทเลอร์ (Tyler) ได้เป็นผู้ที่ริเริ่มให้คำนิยามของการศึกษาว่า "การศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม" ดังนั้นการประเมินผลหลักสูตรจึงมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงเป็นจุดสำคัญ ซึ่งก็หมายความว่า จะมีการวัดผลโดยเอาจุดมุ่งหมายเป็นที่ตั้ง และหาดูว่า ได้มีพฤติกรรมอะไรเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ ตามแนวคิดนี้ภาพพจน์ของการจัดทำหลักสูตรก็คือ ผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร และพยายามจัดประสบการณ์การสอนที่สามารถจะช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ บทบาทของการประเมินผลหลักสูตรตามความหมายดังกล่าวจึงอยู่ที่การช่วยชี้ให้เห็นจริงว่า ผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายจริงหรือไม่ อย่างไร ต่อมา สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และคณะ ได้ให้แนวคิดใหม่เกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรว่า "การประเมินผลหลักสูตรคือ กระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกอันที่ดีกว่าของเดิม" ต่อมาในปี ค.ศ. 1963 ครอนบาค (Cronbach) ได้เขียนคำนิยามของการประเมินผลหลักสูตรไว้ในวารสาร Teacher College Record ว่า "การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องของโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา"

สุมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงไร และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินเพื่อตัดสินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร มีขอบเขตรวมถึงการวิเคราะห์ตัวหลักสูตร การวิเคราะห์กระบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน และการวิเคราะห์โครงการประเมินผลหลักสูตร

จากแนวคิดดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร หรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตร หรือเพื่อประกอบการตัดสินใจหาทางเลือกในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตร

สัจด์ อุทรานันท์ (2528) กล่าวถึงรูปแบบการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) เป็นรูปแบบที่เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากหลักสูตร การประเมินแบบนี้ใช้กับหลักสูตรที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าเรียบร้อยแล้ว

2. การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบของสเตค (The Stake's Congruence Contingency Model) ซึ่งเน้นเกี่ยวกับชนิดของข้อมูลและประเภทของกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในโครงการเป็นสำคัญ ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรจำแนกออกเป็น 2 ชนิด คือ ข้อมูลบรรยาย (Descriptive) และข้อมูลเชิงตัดสิน (Judgemental) สเตคใช้กระบวนการเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลเชิงบรรยายของโครงการที่ต้องการประเมินกับข้อมูลเชิงบรรยายของโครงการอื่น ซึ่งเคยได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานมาแล้ว จากการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ กับเกณฑ์ที่ได้จากการเปรียบเทียบกับโครงการอื่น ก็จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจที่จะกระทำในลักษณะใดได้

3. การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบของโพรวัส (Provus' Discrepancy Evaluation) มีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

1. ตั้งเกณฑ์มาตรฐานของสิ่งที่ต้องการวัด
2. รวบรวมผลการปฏิบัติ
3. ทำการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้
4. ผลของการเปรียบเทียบ จะทำให้ทราบถึงช่องว่างของความแตกต่างระหว่าง

เกณฑ์มาตรฐานกับผลการปฏิบัติ

5. ทำการตัดสินใจ โดยการพิจารณาตัดสินใจที่จะดำเนินการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับหลักสูตร

4. การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบของฟายเดลตา แคปปา (The Phi Delta Kappa Committee Model) ซึ่งพัฒนามาจากแนวความคิดในการประเมินโครงการของ สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) การประเมินหลักสูตรในรูปแบบนี้นิยมเรียกชื่อย่อว่า CIPP MODEL จะมุ่งการประเมินสภาพการณ์ต่าง ๆ ของหลักสูตร 4 ส่วนด้วยกัน คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation-C) เป็นการประเมินสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ตลอดจนปรัชญาและแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation-I) เป็นการตรวจสอบสภาพและความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เช่น อาคารสถานที่ บุคลากรงบประมาณ ฯลฯ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation-P) เป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบริหารและบริการหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกระบวนการส่งเสริมการใช้หลักสูตร เป็นต้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation-P) เป็นการประเมินผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรว่า ตรงกับเจตนารมณ์และเป้าหมายของหลักสูตร หรือเป็นไปตามความคาดหวังหรือความต้องการของสังคมเพียงใด

5. การประเมินหลักสูตรของโรว์ (Doris T. Gow Intrinsic Analysis Model) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตร มี 2 ขั้นตอน คือ

1. วิเคราะห์หลักสูตร
2. ตัดสินคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ทฤษฎีทางการศึกษาและทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นหลัก

จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2537) กล่าวถึง ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการการออกแบบประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผล และเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป

3. ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผล ดังนี้คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ

4. การตัดสินใจ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นการวิเคราะห์ ออกแบบเลือก และปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5. เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

6. การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

กล่าวได้ว่า รูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้ประเมินต้องพิจารณาว่า จะประเมินอะไร เพื่ออะไร และใครเป็นผู้ใช้ผลประเมิน จะช่วยในการเลือกรูปแบบการประเมินได้ถูกต้อง

การประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองชิป (CIPP Model)

CIPP Model เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เสนอโดย Daniel L. Stufflebeam แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1968-1970 ขณะเป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ เพื่อศึกษาเรื่องผลการประเมินผล เรียกว่า The Phi Delta Kappa National Committee ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และคณะกรรมการดังกล่าวได้พัฒนารูปแบบการประเมินผลที่เสนอไว้เพิ่มเติม โดยมีหลักการว่าการประเมินเป็นกระบวนการจัดการกระทำกับข้อมูล 3 ประการ คือ

1. การบรรยายว่าสิ่งที่ต้องการคำตอบนั้นคืออะไร (Delineating)
2. การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ (Obtaining)
3. การจัดหาข้อมูลให้ผู้ที่จะต้องตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ (Providing)

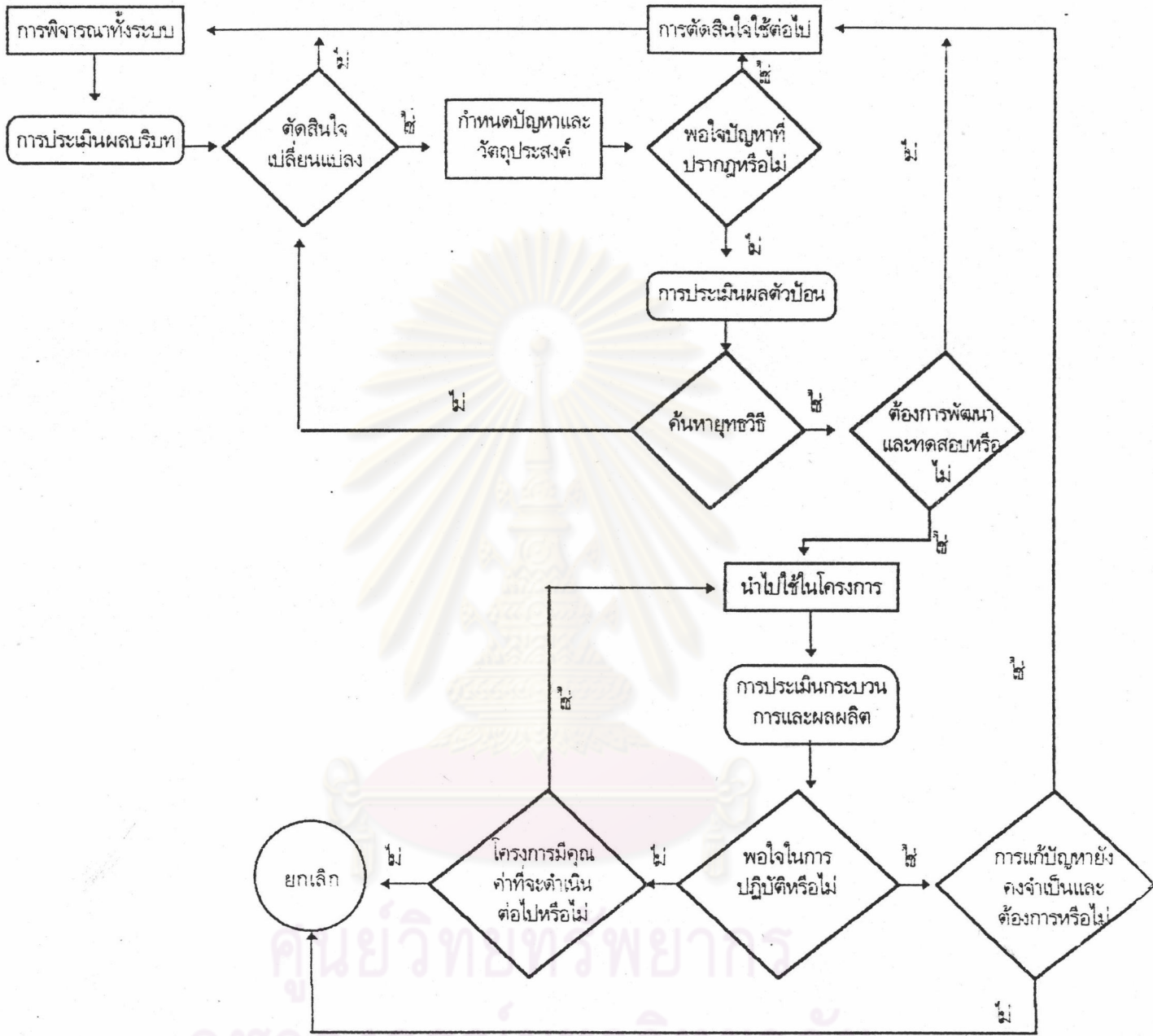
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดในการประเมินผลตามแบบจำลองชิป (Madaus, Scriven and Stufflebeam, 1989) สรุปได้ดังนี้

	การประเมินบริบท	การประเมินตัวป้อน	การประเมินกระบวนการ	การประเมินผลผลิต
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ข้อมูลในการกำหนดจุดหมายโดย การวิเคราะห์ ระบบ สิ่งแวดล้อม ความ ต้องการและปัญหา ต่าง ๆ	เพื่อตรวจสอบว่า ทรัพยากรและความ สามารถที่มีอยู่และ แผนที่จะปฏิบัติตาม โครงการเป็นอย่างไร	เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง ในกระบวนการ คาดคะเน ปัญหาที่จะเกิดขึ้น และ เก็บข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน	เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล ที่ได้จากการประเมินผล กับจุดมุ่งหมายและ ข้อมูลจากบริบท ตัวป้อนและกระบวนการ
วิธีการ	โดยการวิเคราะห์ การสำรวจ, การวิจัย เอกสาร การ สัมภาษณ์ ใช้แบบ ทดสอบ และเทคนิค เดลฟาย	โดยการจัดอันดับ คุณภาพ วิเคราะห์ ทรัพยากร, วิจัย เอกสาร และทดลอง นำร่อง	โดยการควบคุมกิจกรรม ต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ตลอดเวลา	โดยกำหนดเกณฑ์ใน การวัด และเปรียบเทียบ กับมาตรฐานที่มี อยู่
ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง	เพื่อกำหนดจุดหมาย และเป้า ประสงค์	เพื่อเลือกแหล่ง สนับสนุน วิธีการ และกิจกรรม	เพื่อแก้ไข ปรับปรุงการ ดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ	เพื่อตัดสินใจว่าจะเลิก หรือดำเนินการต่อไป หรือจะปรับปรุงอย่างไร

การประเมินตามแบบจำลองชิป เป็นการประเมินทั้งระบบการศึกษา มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้นหรือตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต ดังนี้ (Madaus, Scriven and Stufflebeam, 1989)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิจัยทางพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำเนียร สุขหลาย (2537) กล่าวว่า แบบจำลองชิปจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

ทิตนา เขมมณี (2537) กล่าวถึง การประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองชิป (CIPP Model) ของ Phi Delta Kappa ดังนี้

Context Evaluation หมายถึง การประเมินผลวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

Input Evaluation หมายถึง การประเมินผลระบบโครงสร้างของหลักสูตร รวมทั้งระบบการจัดการบริหารหลักสูตรต่าง ๆ ด้วย

Process Evaluation หมายถึง การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ

Product Evaluation หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบของการประเมินของชิป (CIPP Model) เป็นการประเมินทั้งระบบเพื่อตัดสินใจว่าจะทำการเปลี่ยนแปลงหรือดำเนินการต่อไปอย่างไร เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งในการประเมินโครงการทั่วไปและการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535
ของกระทรวงสาธารณสุข

ปรัชญา

กองงานวิทยาลัยพยาบาลเชื่อว่า ความรับผิดชอบอันดับแรก คือ การเตรียมพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ พร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลทุกระดับ เพื่อสนองความต้องการด้านบริการพยาบาลในสังคมไทยซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวในด้านชีวิตสังคมต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยใช้กลไกการปรับตัวเพื่อให้เกิดความสมดุลในสภาวะของการมีสุขภาพดี การเจ็บป่วย การบริการพยาบาลมุ่งช่วยให้มนุษย์มีสุขภาพดี เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมีสุขภาพดี เป็นสภาวะที่ไม่อยู่นิ่งของการเป็นอยู่ที่ดีซึ่งบุคคลสามารถพัฒนาและสนองความต้องการพื้นฐานได้ในระดับที่เขาสามารถปฏิบัติกิจกรรมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความพอใจและมีคุณภาพ

การบริการพยาบาลสามารถปฏิบัติได้ในทุกระดับของการบริการสุขภาพและในสภาพ สิ่ง-แวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ การพยาบาลจึงต้องอาศัยความสามารถหลายด้าน รวมทั้งทักษะทางสังคม ความสามารถทางสติปัญญา และปฏิบัติการทางวิชาชีพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชาติในการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า โดยยึดการสาธารณสุขมูลฐานเป็นหลัก การเตรียมเพื่อให้พยาบาลมีความสามารถดังกล่าวข้างต้นนั้น บรรยากาศของการเรียนการสอนต้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความคิด วิเคราะห์ วิจัย การรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้า การตัดสินใจที่รอบคอบและถูกต้อง ทักษะการเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและวิชาชีพ

การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นลำดับและเกิดจากตัวผู้เรียนเอง และจะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์และมีความพร้อมที่จะเรียน รวมทั้งได้รับการแนะแนวและส่งเสริมจากผู้สอนตลอดระยะเวลาของกระบวนการเรียนรู้นั้น การศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอเป็นพื้นฐานของการดำรงไว้และเพิ่มพูนความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อการบริการพยาบาลแก่สังคมอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เมื่อสำเร็จการศึกษาตลอดหลักสูตรแล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำหน้าที่ตามขอบเขตความรับผิดชอบของวิชาชีพในการบริการพยาบาลได้ทุกระดับของการบริการสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาจะมีความสามารถ ดังนี้

1. ตระหนักและคำนึงถึงคุณค่าและศักยภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน
2. ใช้กระบวนการพยาบาล หลักการ ทฤษฎี เทคโนโลยี และกระบวนการติดต่อสัมพันธ์ในการให้บริการพยาบาลตามความต้องการของแต่ละบุคคล ครอบครัว และชุมชน ในการป้องกันความเจ็บป่วย การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วย
3. ให้บริการพยาบาลที่ซับซ้อน และเน้นการดูแลสุขภาพแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ความต้องการของสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ และดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

4. แสดงความสามารถในการพิจารณาแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีความเป็นอิสระ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ
5. ทำงานเป็นที่ร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดความต้องการด้านสุขภาพของชุมชน และร่วมมือในการให้บริการสาธารณสุขได้ทุกระดับ
6. นำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาล และการให้บริการสุขภาพ
7. ตระหนักในความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ
8. สอน บริหารและนิเทศงานผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบ และมีทักษะของการเป็นผู้นำ
9. สนับสนุนหลักการประชาธิปไตย เป็นพลเมือง ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
10. แสดงออกซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เคารพและปกป้องสิทธิของผู้รับบริการ

โครงสร้างของหลักสูตร

1. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 74 หน่วยกิต
2. ส่วนประกอบของหลักสูตร มี 4 หมวดวิชา
 - 2.1 หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป จำนวน 20 หน่วยกิต (27.03 %)
 - 2.2 หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 12 หน่วยกิต (16.22 %)
 - 2.3 หมวดวิชาชีพพยาบาล จำนวน 36 หน่วยกิต (48.65 %)
 - 2.4 หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวน 6 หน่วยกิต (8.10 %)

ระยะเวลาการศึกษา

การศึกษาตามหลักสูตรนี้ใช้ระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษาปกติ และ 2 ภาคฤดูร้อน แต่ไม่เกิน 8 ภาคการศึกษาปกติ กำหนดหน่วยกิตการเรียนไว้ดังนี้

ภาคทฤษฎี 1 หน่วยกิต หมายถึงวิชาที่ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

ภาคปฏิบัติ 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เวลาเรียนและฝึกปฏิบัติ 4-6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

ภาคทดลอง 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เรียนและทดลอง 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

ภาคฤดูร้อน ระยะเวลาการศึกษา 8 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอน ในภาคฤดูร้อนจะต้องเป็น 2 เท่าของภาคปกติ

การวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษาให้ดำเนินการตามระเบียบเช่นเดียวกันทุกวิทยาลัยพยาบาล โดยผู้เรียนสามารถเลื่อนชั้นเรียนปลายปีได้ตามความสามารถของตน ทั้งนี้ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลและอาจารย์ผู้สอน การทดสอบอาจทำเป็นระยะ หรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียนหรือรายวิชา หรือตามประสบการณ์ภาคปฏิบัติโดยให้เป็นไปตามระเบียบการประเมินผลดังนี้

1. ผลการสอบของแต่ละรายวิชา จะวัดออกมาเป็นระดับชั้น (Grade) และมีค่าระดับชั้น (Grade point) ดังนี้

ระดับชั้น	ความหมาย	ค่าระดับ
A	ดีมาก (Excellent)	4
B	ดี (Good)	3
C	พอใช้ (Fair)	2
D	อ่อน (Poor)	1
E	มีเงื่อนไข (Condition)	ให้แก้ตัวใหม่
F	ตก (Failure)	0
I	ยังไม่สมบูรณ์ (Incomplete)	

การให้ E กระทำได้ในกรณีต่อไปนี้

นักศึกษาที่อาจารย์ผู้สอน และหัวหน้าแผนกวิชาพิจารณาเห็นว่าไม่สมควรให้ตกควรมีโอกาสแก้ตัวใหม่

การให้ F กระทำได้ในกรณีต่อไปนี้

ก. นักศึกษาเข้าสอบแล้วสอบตก

ข. นักศึกษาขาดสอบโดยไม่ได้รับอนุมัติ หรือโดยไม่มีสาเหตุจำเป็น

ค. นักศึกษาทำผิดระเบียบการสอบ และได้รับการตัดสินให้สอบตก

การให้ I กระทำได้ในกรณีต่อไปนี้

นักศึกษามีเหตุจำเป็นสุดวิสัยเกิดขึ้นเช่น การเจ็บป่วยและได้รับอนุมัติให้ลาป่วย ฯลฯ หรืออาจารย์ผู้สอนและหัวหน้าแผนกวิชาเห็นสมควรให้รอผลการศึกษา เพราะนักศึกษายังทำงานที่เป็นส่วนประกอบการศึกษาของรายวิชานั้นยังไม่สมบูรณ์

การเปลี่ยน I ให้เป็นระดับชั้นที่เหมาะสมกับคุณภาพของการสอบ และ/หรืองานให้กระทำได้เมื่อนักศึกษาได้ทำการสอบและ/หรือทำงานครบถ้วนตามกำหนดแล้ว ทั้งนี้จะต้องเสร็จ

สิ้นภายในเวลาที่อาจารย์ผู้สอนสามารถรายงานผลได้ภายใน 2 สัปดาห์แรกของภาคเรียนถัดไป หากพ้นกำหนดนี้แล้วผลการสอบควรเป็น F

2. ผลการเรียนของวิชาการพยาบาลต้องไม่ต่ำกว่า ระดับชั้น C จึงจะถือว่าสอบได้ สำหรับวิชาอื่นต้องไม่ต่ำกว่าระดับชั้น D จึงจะถือว่าสอบได้

3. เกณฑ์การพ้นสภาพนักศึกษา

3.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคแรกได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.5 หรือ

3.2 ในปีการศึกษาแรกได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.8

4. นักศึกษาผู้ใดสอบได้ระดับ F วิชาใด ต้องนำค่าหน่วยกิตของวิชานั้นมาคิดคะแนนเฉลี่ยสะสมด้วย

5. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

5.1 ต้องเรียนครบหน่วยกิตตามหลักสูตร

5.2 นักศึกษาต้องสอบผ่านทุกรายวิชาของหลักสูตร

5.3 จะต้องได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า 2

รายวิชาในหมวดวิชาต่าง ๆ

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 20 หน่วยกิต

1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

ส. 101 มานุษยวิทยาสุขภาพ 2(2-0-0)

ส. 102 พละนามัย 1(1.5-1.5-0)

1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์

ม. 201 ปรัชญาเบื้องต้น 2(2-0-0)

ม. 202 วัฒนธรรมไทย 2(2-0-0)

ม. 203 สุนทรียศาสตร์ 2(2-0-0)

1.3 กลุ่มวิชาภาษา

ภ. 101 ภาษาไทย 2(2-0-0)

ภ. 102 ภาษาอังกฤษ 2(2-0-0)

1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ว. 101 คณิตศาสตร์ 2(2-0-0)

ว. 102 สถิติเบื้องต้น 2(2-0-0)

ว. 103 ชีวเคมี 3(2-2-0)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) ที่มีผู้วิจัยไว้คือ

ภัทรา อรัณยภาค (2530) ประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน ผดุงครรภ์อนามัย : การศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา ใช้แบบจำลองชิป โดยศึกษาประชากร 4 กลุ่ม คือ อาจารย์ 43 คน นักศึกษา 220 คน ผดุงครรภ์อนามัย 165 คน และผู้บังคับบัญชาขั้นต้นของผดุงครรภ์อนามัย 165 คน ใช้แบบประเมิน 4 ชุด พบว่าการ ประเมินบริบทกระบวนการเหมาะสม มีบางรายวิชาต้องปรับปรุง มีความไม่พร้อมในการเปิดสอนหมวดวิชาเลือก ผลผลิตของหลักสูตรเหมาะสม

สุภาณี ชาครีย์วัฒน์ (2536) ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ พุทธศักราช 2528 ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ใช้แบบจำลองชิป โดยศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหาร 42 คน อาจารย์ 416 คน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 309 คน กลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษา 314 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา 314 คน ใช้แบบประเมิน 5 ชุด พบว่าการประเมินบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนของภาษาที่ใช้สามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพในระดับมาก จำนวนหน่วยกิตส่วนใหญ่มีความเหมาะสม เนื้อหารายวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีความทันสมัย มีประโยชน์ สอดคล้องกับความจำเป็นในการประกอบอาชีพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร การประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ปริมาณอาจารย์ในหมวดวิชาชีพและหมวดวิชาชีพการพยาบาล กับรายวิชาที่เปิดสอนมีความเหมาะสมในระดับน้อย ด้านนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับน้อย แต่มีคุณภาพและความสะดวกในการให้บริการในระดับมาก การประเมินกระบวนการพบว่า กระบวนการบริหารมีความเหมาะสมในระดับมาก การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมาก การประเมินผลผลิตพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะทางวิชาชีพ ตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก

วรรณวิไล อินทรประดิษฐ์ (2536) ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ที่เน้นชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยพยาบาลสวราชประชารักษ์ นครสวรรค์ สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ใช้แบบจำลองชิป ศึกษาจากประชากร

คือ ผู้บริหาร 13 คน อาจารย์ 26 คน กลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษา 110 คน ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา 110 คน เพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา 110 คน ผลการประเมินบริบทพบว่าผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เนื้อหาวิชาสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับมาก การประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ผู้บริหารพอใจความพร้อมและความเหมาะสมของอาจารย์ อาคารสถานที่ งบประมาณ ตลอดจนการประสานงานกับแหล่งฝึกภาคปฏิบัติเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนจำนวนอาจารย์ผู้สอน สถานที่ฝึกภาคปฏิบัติและยานพาหนะยังไม่เพียงพอ อาจารย์ผู้สอนพอใจความพร้อม และความเหมาะสมของอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง การประเมินกระบวนการพบว่าผู้บริหาร ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์ ส่วนอาจารย์ผู้สอนพอใจกระบวนการในระดับปานกลาง การประเมินผลผลิตพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี แต่ยังไม่สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงการพยาบาลได้ โดยส่วนรวมผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สุภาวดี เครือโชติกุล (2537) ประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ใช้แบบจำลองชิปศึกษาจากประชากรคือ ผู้บริหาร 10 คน อาจารย์ 65 คน นักศึกษา 150 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 136 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบประเมินจำนวน 5 ฉบับ ผลการประเมินพบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และนโยบายตามแผนพัฒนาการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ สามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพในระดับมากในด้านจำนวนหน่วยกิต ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่าพอดี เนื้อหารายวิชาส่วนใหญ่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในระดับมาก มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านอาจารย์มีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นปริมาณอาจารย์ควบคุมภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมในระดับน้อย การประเมินนักศึกษาที่มีความเหมาะสมระดับมาก การประเมินกระบวนการ การบริหารและบริการหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หนังสือวารสาร มีความเหมาะสมระดับน้อย การจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก การประเมินผลผลิต โดยภาพรวมพบว่า คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก

จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประเมินโดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการประเมินหลักสูตร เพราะสามารถให้ข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) ในการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ของกระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย